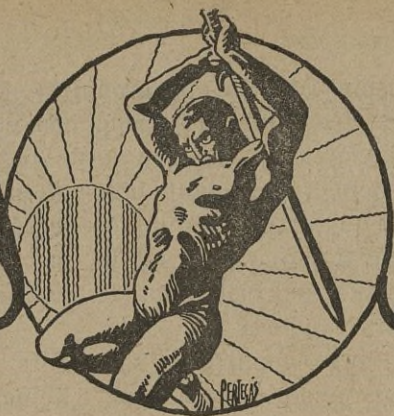

PATRIA NOVA

SEMANARI VALENCIANISTE

Prèus de sotscripció

Reine de Valencia..	Ptes. 0'50 trimestre
Catalunya i Illes Balears	> 0'50 >
Espanya..	> 0'75 >
Extranger..	> 1'— >

Direcció pera correspondència

Kiosc de San Marti.—VALENCIA

Valencia 12 de Juny de 1915

Número sòlt: 5 céntims

VOLEM

la oficialitat de la llengua valenciana.
que siguen valenciàns tots els que 'n nòstre reine desempenyen càrrecs públics, inclosos els governatius i administratius, i els militars que impliquen jurisdicció.
l'autonomia tan ampla com se puga obtindre per a l'municipi i la nacionalitat valenciana.
el restabliment del dret foral valencià ab les modificacions que aconsellen els temps.
el servici militar voluntari i retribuit.
la instauració del crèdit agrícola en tot el reino.
Borsa de Treball i Musèu social valenciàns.
caixes de retiro per a la vellesa.
pensions als pares prolífics i exenció d'alguns impòsts.
la ensenyansa integral gratuïta i obligatòria.
tractats de comerç i abaratament de tarifes ferroviaries i maritimes.

COSES QUE NO PODEN SER

—¿Saps lo qu'estic llegint? Que un centraliste ha fet una cosa be.

—No te hu cregues. Això son bromes que 'ns gasta Madrid. Si no, ya hu voràs en lo del aplec al Puig.

Lo del aplec al Puig

Pera tractar de l'abandó en que 'l Poder central té u dels nostres més importants monuments—el Monastir del Puig—i exigir-li una cantitat que contribuïxca a sa restauració, es sabut que s'està organissant un aplec.

Pero debem ignorar el significat d'esta paraula si es certa la nova que ha arribat a nostres ouïts: la de que dit acte el presidiran les autoritats. Francament, si aixó de l'aplec es un mitin regionaliste, que per força ha de ser de protesta contra el Poder central, no se nos alcansa el pito que puguen tocar en éll les mateixes. Compendriem encara l'assistència de l'Alcalde i el president de la Diputació, per ser-ho valencianes, si be llimitada a l'objecte de ouirse còses, ¡pero les demés!...

Eixes autoritats a que aludim, per dignes que siguen, no deixen de ser els descendents espirituals dels que nos privaren de nostres sagrats furs baix els quals vixquérem cinc segles, honrats i pròspers, dels que foragitaren nostra gloriosa llengua dels organismes oficials i de la documentació pública i com sagell d'infamia, per nostre venciment, ens imposaren la llengua castellana.

Eixes autoritats, per dignes que siguen, repetim, no son assí, vullguen o no, més que 'ls representants lligitims dels govèrns que 'n un sègle de centralisme s'han sosuit, portant l'Espanya a la ruïna; els culpables de que no tinga eixèrcit, ni marina, ni instrucció, ni beneficència, fins el punt de que nos sorprenguera l'actual conflagració europea, sense poder oficiar ya que no de Garibaldi, ajudant a alguna de les nacions beligerants, al manco de Sant Vicent de Paül, assistint ferits (com gráficamente digué un periòdic de la Cort), i aixó que cada dia que pasava li apretaven més el dogal de les contribucions i els impòsts al pòbre Joan Espanyol.

Si el valencianisme, pues, ha de ser un moviment conscient i cult dels diferents pòbles de l'Estat espanyol contra sos bogins, ¿a quin sant associar els representants del Poder públic a un acte com el que nos ocupa? Tant supòsa com arrancar en flòr l'arbre del naixent nacionalisme valencià.

Encara hi ha més. Se diu que nostra aimada Senyera será portada a l'aplec del Puig. De ser assó cert,

l'esmentat acte ens produiria el mateix efecte que un sacrifici com el que els mòros fan en senyal de pau ab l'enemic, degollant peses de ganao, sòls que assí, ya que no degollada, trencat si que seria tot lo que resta, respetat per el temps, de nostra invicta bandera.

Si se confirmen semblants versions, anem a creure que 'l Reine Valencià es una perllongació de Tarascó. Cuansevòl parla de valencianisme després de l'aplec del Puig. Els regionalistes valenciàns serien atres fantàstics paisàns de Tartarín que, al no tindre pardals, tiraven les gorrres a l'aire pera després disparar...

¿Valencianistes en dols amor i companya ab els representants assí del Poder Central? Assó es paradisiac. Un valencianisme d'eixa naturalesa seria un regionalisme de camama, com tot el que se feu fins ara.

Si se tractara, per eixemple, d'una prosesó cívica pera commemorar cuansevòl fet gloriós de l'història d'Espanya estaria justificada la presidència de les autoritats; pero tractant-se d'un aplec es més que paradògic, altament ridícul.

En Catalunya i Vascongades se fan les personalitats i s'alsa la patria de sa postració renyint formidables batalles ab el Poder central. Assí se pretén que renaixca la Patria Valenciana en amigable consòrci ab éll. Catalàns i vases si presten atenció a nostres còses van a tindre que agarrar-se el ventre de risa, si l'aplec del Puig se realisa concurrint les circumstàncies que diguem.

¿Aón tenen la memòria alguns valencianistes? El Poder central es eixe que no ha volgut pagar el dèficit de nostra última Exposició i que 'ns negá dos millóns pera que no foren derribats els hermosos palaus de la mateixa, que foren encant de pròpis i d'extranys. El Poder central es eixe Maquiavelo que concedix major subvenció als pòrts de nostres germàns d'Alacant i Castelló que al de Valencia, ab l'objecte de fomentar la divisió entre valenciàns, pera que aquells vixquen a gust en son mermat favor i no esperen res d'esta, sense pensar que reconstruït el Reine Valencià els correspondria molt més assignació, i aixó que seria lo que per dret els pertocaria. El Poder central es eixe que, al parlar-se de zones neutrals darrement, no fea conte de Valencia... I, ¿a qué seguir?

Eixa conducta ab la *provincia*—aixina nos diu el Poder central—que

tributa a l'Estat 60 millóns en contribucions dirèctes i 15 entre indirectes i dirèctes, invertint en sos gastos manco de 20 millóns. Segóns el gráfic publicat recentment per el Ministeri de Foment resulta també que la susdita *provincia* es la primera en contribuir a les càrregues de l'Estat i LA TRENTA UNA en rebre sos beneficis. ¿Pera qué més comentaris; se vol encara més mansurroneria?

¿I haurá valencianiste que savor de tot assó vaja a la paròdia de aplec que se prepara en el Puig, si el presidixen les autoritats?

Per supòst que la culpa de tot lo que 'ns pasa no es asòles del Poder central, sino dels polítics valenciàns que, ab alguna que atra rara excepció, son de lo més minúscul que hi ha en la política espanyola, una gavella d'incults, acomodaticis i *convenencieros*. Casi tots pareixen tindre per norma: «La cuestió es ascendir en ma carrera política; a Valencia que la partixca un raig.»

¿I s'intenta portar la Senyera al Puig? Si arriba el cas, el penó que jamay se humillá deu per aixó sentir-se més humillat que may, al vore que ya no hi han valenciàns. El aire seria pietós emportant-se ses últimes despulles, perque precisament cuan creía que anava a reviuire, hauria de adonarse, ab dolor trágic, de que se alluntaven per sempre més els seus somnis de reconstrucció nacional valenciana. ¡Gallarda i brava Senyera, mare nostra!...

El primer revolucionari

Havem dit repetides vegades que, degut a la idiosincrasia particular del pòble valencià, la nostra evolució nacionalista ha de ser marcadament revolucionaria. Es per assó qu'ns felicitem coralment del segur éxit del «Himne Valencià». ¿Us extranya? No. Vejaun:

El noble patrici, el ilustre republicà de tota la vida (com ell se diu), tantes vegades desterrat de la seua Patria per pendre armes en contra de la monarquia centralista, el bò En Gaetà Huguet, sab molt be que al patrocinar la idea de la creació d'un «Himne Valencià» fa obra de alta revolució.

El Himne de la Patria es el fòc espiritual que més inflama els cors. Un pòble sense Himne es un pòble

endormit, un poble incapàs d'alsarse mai en flama viva, ardenta... Un poble que no se sabrà revolucionar contra els tiràns. Lleueu a Fransa «La Marsellesa», lleueu a Alemanya el «Deutschland über alles» i voreu que prompte se 'ls apaga el sagrat foc...

Sense «La Marsellesa» Fransa no hauria pogut realitzar la seua llibertadora Revolució; sense el «Deutschland über alles» Alemanya no hauria pogut fer la seua salvadora unió federal; sense «Els Segadors» Catalunya no hauria conseguit la seua redemptora evolució...

El acte més trascendental de valencianisme tindrà efecte el dia en que 'l poble valencià esclate la seua ànima als acòrts del seu Himne... Serà un moment solemne, verament precursor de la nostra lliberació...

Fracasà la «Marcha de Cádiz»; la «Marcha Real» se convingué en el Congrés qu'era solsment un vals austriac... Resta, pues, no més en Espanya el himne català de «Els Segadors».

Fem nosaltres el nostre Himne; fàsen-lo després Aragó, Andalusia, etcètera... i després, molt després, ya s'entendrem...

En Gaetà Huguet s'ha manifestat el primer revolucionari del valencianisme.

RAFEL TRULLENQUE

El notari de poble

Sempre lo centralisme ha tingut un sagell marcadament absorbent, consecució de caminar per nostre terrer, terror desconegut pera lo poble de Castella. Un estudi apurat de la rassa castellana mostraria com totes les manifestacions d'aquell poble venen a amontonar més i més pròbes confirmatives del sagell absolutiste, del mancament de ductibilitat, de la clara visió del mig del poble de Castella. Eixos podrits fruits del centralisme, eixa malsana influència se mostra fins en les coses més petites, que per massa menudes no fixeu vostra atenció en elles, però que no per això deixen de matar solapadament a lo nostre poble.

¿Qui no coneix al notari de poble? Es un producte de importació del centralisme; es un senyor que l'han enviat desconegut o no volent conèixer que aquell poble no té ni la llengua, ni les costums, ni les lleis,

etcètera, etc., del poble de Castella; es un còs extrany en aquell poble, i com a còs extrany no ha de produir més que disenssions i lluites en aquell pacífic poblet; es un senyor que may podrà entendres entre aquella ingènua gent, exposat sempre a que l'em paperen perque les circumstancies el porten a fer algún document fals. Al poble li ha de donar el notari més pena que una bròssa en l'ull, i ell may s'ha de adaptar a aquella vida.

Tots recordareu esta mena de suïts. Era en casa un notari. Llegia el notari lo testament als hereus que allí estaven congregats. Durà la llegimenta pròp d'hora i mitja. Era un notariet jove, recién eixit de la pollada, i llegia molt be 'l castellà, valga la veritat; sa respiració era fatigada, entrecortada, aixina com anava prolongantse la llegimenta. Els hereus i escriptors, abobats, escoltavenc a aquell artiste; més que casa del notari pareixia una classe de declamació. Les humils gents no se donaven conte del escarni que aquell notari castellà fea de la darrera voluntat del mort. Mes la realitat, en sa fòrsa aplastant i avassalladora, li havia de donar les torques. I acabada que fon la llegida dels infòlis, una giqueta rostida per lo sol alsà son cap, lluí sa broncejada cara, despegà ses ròjos llavis, i en veu dolça, veu d'amor, digué:

—No puc entendre res com no me ho llixca en valencià.

Era la veu dolça, la veu d'amor que protestava de la burla que 'l notari fea *declamant* la darrera voluntat de son pare.

De pressa i correguda es cridat el notari a casa d'un malalt qu'està morintse. ¿Es caritatiu l'accelerar la mort del agonisant per la desesperació que li entra al vore que 'l notari no pòt entendre 'l? ¿Tot assò no es ben inhumà? ¿No caben introduccions de certes clàusules per part de tota eixa mena de gent que se dedica a la cassa d'herències, aprofitantse de l'ignorancia del notari? ¿I testaments falsos?

Aixina recordariem cosetes paregudes. Son els fruits de la malsana influència castellana que ha produït en nosaltres una educació bilingüe, un hibridisme estèril, un poble raquític, enfermís.

Mentres no arranquem este hibridisme estarem envilit, quant sigam valencians assòles serem el poble lliure de Vineata.

DAMASCENO

Ensenyances de l'història

I

N'hi han molts que sentint-se superhòmens nos tagen de reaccionaris perque constantment anyorem nostres pasades glòries, oblidant sens dupte que també en el passat se troven els elements permanents, les manifestacions eternes del ideal i de la justícia, a que sempre s'han encaminat els fets de la societat, i que l'història, «eixa gran mestra de la vida», com deia Ciceró, nos ha posat de relleu en ses ensenyances.

Per això no's cansarem may de pregar a tots els valencians que no obliden l'història de nostra Valencia, segurs de que sols aixina aplegarem algún dia a la reconstrucció de nostre poble. Mes si precis se fan els estudis històrics pera nostre renàixer, no 'ls son menys els de la llengua i els del dret, pues sabem que sempre han segut la llengua i el dret els vincles més fòrts que han unit als pobles, perque expressen millor que ningú la seua comunitat i germanor.

Desgraciadament pera nosaltres, nostra germana Castella, ab sa tendència absorbent i centralisadora, ha oblidat que 'ls problemes relatius als govèrns dels pobles no's pòden resoldre *à priori* per les fórmules buides del subjectivisme filosòfic, sino que's deuen resoldre penetrant en les entranyes dels mateixos pobles pera qui se vol legislar, i no's pòden ni se deuen oblidar may ses veres tradicions i son peculiar mōdo de viure.

Clar està que nosaltres, que com ningú aimem el progrés, no anem a demanar que'n estos temps tornen a regir ab tots ses preceptes les antigues institucions, si no que volem solsment que 'ls governants que per desgracia patim, tinguen en conte nostres glorioses tradicions i les fonamentals consecucions que d'elles se deriven, perque'n mōdo algú s'oposen a l'unitat d'Espanya, sino que més be fent revivre les diferentes varietats dins l'unitat, vindrien a cimentarla més fòrtament. I no volem anar cap arrere perque sabem de sobra que l'història may ha retrocedit encara que 'ls fets sempre siguen els mateixos, pues hui seria ridícul el voler tancar la soberania de l'Estat dins la estreta personalitat del municipi de l'antiga *civitas*.

Lo que se fa precis es la reorganissació de 'ls municipis juntament ab la del poder administratiu, mes tenint

sempre present que l'unitat municipal no's pòt establir sòlsment per la contiguitat dels domicilis, ni sòlsment per l'agrupació de vivendes, sino per l'unitat de la regió. Sobre esta unitat de la regió se varen constituir els municipis romans i los concells de la Etat Mitja, i sobre esta unitat s'ha de reconstruir la nòva vida municipal que desitjem, si volem que renaixca esta vida municipal vigorosa i fecunda.

Els municipis actuals, creats per les modèrnes lleis centralistes, no pòden dirigir-se per sí pròpis ni estar ben dirigits per el poder central, con-gestionat per tantes obligacions com se impòsa. Ademés de que resulta absurd que una mateixa llei, una mateixa organissació i un mateix règim siguen els que han de governar, tant la ciutat de cuatresentes mil ànimes com el poblet de venticinc vehins, siguen de les distintes rasses que siguen.

Si tornem nostres ulls a la Etat Mitja vorem qu'entonces sòlsment se concedia el privilegi de *Villazgo*, es dir, l'autonomia municipal, a les poblacions importants, mes lo qu'entonces era un privilegi hui deu ser la llei general. I aixina tota població important, no sòls ab els seus vehins, sino juntament ab els que habiten los poblets comarcans, i que com la mateixa població important participen de sos interesos i de ses necessitats, deuen formar part d'este municipi modèrn que desitjem. Perque en estes grans poblacions hi ha la suficient ilustració pera governar-se per sí pròpi, trencant, per tant, la odiosa tutèla del govèrn, que a conte de protecció lo que fa es aufegar la vida local ab sa centralisació.

Una vegada reduits els ajuntaments per este procediment, que no te gens de nou, seria ben fàcil reduir les provincies, formant les diferents nacionalitats, que tanta glòria i tanta vida donarien a la Espanya.

EDUART MARTÍNEZ SABATER

Eduart Martínez Sabater

Després d'uns brillants eixercicis, s'ha llicenciat en Dret nostre col·laborador literari i artístic Eduart Martínez Sabater (*Ditolin*), u dels joves que per sa cultura i laboriositat més ha de honrar a la Patria Valenciana.

Al expressar-li nostra entusiasta enhorabona, li desitjem molts triomfs en sa carrera.

GLOSARI

LO GRAN PATRICI

Hem aplegat a Castelló de la Plana. Lo cèl i la terra lluien ses millors gales. La murta esparramada per los carrers i ls borrellons de blanca llana allà en lo cèl eren banyats per un sol fòrt, un sol nostre, un sol valencià.

La gent celebrava la festa del Corpus; nosaltres, navegant per lo mar de nostres ideals, creïem se celebrava la festa de la Patria Valenciana.

Hi ha persones que sintetisen a un poble. La ciutat de la Plana sempre ha estat sintetisada per lo gran patrici valencià En Gaetà Huguet. Havem aplegat i l'havem abraçat; semblava abraçavem a la Patria Valenciana. Es un vell roure que, abandonat a les inclemencies dels despòtics temps de la dominació castellana, vixqué gracies a la sava valenciana que per ses branques corria, i ara estén ses fòrtes branques i son vivificador fullam, acarontant a tots los joves, a tots los bons valencians. Son cap sembla lo blanc cim de Penyagolosa: fa anys que caigué una copiosa nevada; son tremolós bras encara te lo nèrvi dels grans lluitadors valencians. La blancor de son cap i l'nèrvi de son bras mòstren la puresa i la fòrsa dels ideals de la Patria Valenciana. Son ànima es tan jove com la nostra; son esperit ansia i espera lo resurgiment de les nostres llibertats; per sa imaginació de jove, ¡cal repetir-ho! va passant la ringlera dels benemèrits valencians que foren.

¡Lloat signes, benemèrit patrici! Tù eres de la ilustre nissaga de nostre gran En Jaume; tú tens fe en nostra rassa, perque eres dels bons valencians; tú volgueses com aquell almirant d'Aragó, Roger de Lauria, quant li escrivia a Pere l'Gran, que 'ls peixos pera poder nadar per lo mar tenien que portar en lo lloç les quatre barres sagnantes; tú tens fe, tens fe en lo poble valencià...

¡Lloat signes, gran patrici!

La olorosa murta, los borrellons de blanca llana, lo sol, Castelló de la Plana, lo gran patrici..., tot valencià.

Vindrà, vindrà..., lo dia de la festa, de la gran festa de la Patria Valenciana.

ANGELOT

ESPIGOLANT

LA LLITERATURA LLEMOSINA

Fragments de *La Literatura Llemosina dins lo progrés provincial*.—Biblioteca Valenciana Popular.—1915.

El renaiximent de les llengües i lliteratures provincials es u dels fets senyalats de la present época. En Fransa, Espanya, Italia, Alemanya, Anglaterra, Rusia, Austria i Bèlgica, en una paraula, totes les nacions europees, aon s'han parlat en altres temps dites llengües, hui oblidades o pòc cultivades, se veu el pròpi fet, igual tendència. No es la pura curiositat lo qu' anima als esforsats campeons del renaiximent. Se desitja obra més grandiosa, més permanent. Vigorizar les rasses, caracterisarles, donarles vida pròpia, esperit nacional, senyalar l'obra pròpia de l'estranya, mostrar lo qu' ha segut, lo que son i pòden ser en totes les manifestacions de

l'activitat social; tal es lo propòsit, tal la tendència del novísim moviment lliterari provincial.

No tots pòden comprendre còm dins d'una unitat nacional, caben altres unitats ab vida pròpia i regular. De así la diversitat de paréixers i arguments al ocupar-se del renaiximent de les lliteratures provincials. Dos partits han-se manifestat. Els uns enganyats per la vitalitat de les provincies, han negat tota relació d'unitat nacional, i els altres per lo contrari, han vist un perill aon no hi ha més que molta vida.

La equivocació partix de confondre el concèpte de *nació* i el d'*estat*, que sent general lo seu coneiximent, no tots apleguen a distingir científicament lo seu valor, fent les distincions precises i cabals de lo qu' en si conté i representa l'u i l'atre, no sent maravel·la l' veure qu' en lo llenguatge popular, precientífic, per pròpia intuïció i com naixent de natura, se dona un sentit real, positiu, al concèpte de nació, confundint el d' estat. La raó prové de qu' en lo primer cas el sentit comú alcansa l' significat de la cosa, no barallant les relacions de germandat i parentesc que produix la vida nacional.

De lo espresat se desprén que la restauració de la lliteratura llemosino-valenciana significa un adelant en la vida provincial i qu' este no perjudica al nacional, ans al contrari, li dona més fòrtes, nòves aspiracions.

Els partidaris de la llengua i lliteratura castellana com a única nacional, deuen tindre present que sòls el poble que poseix caràcter pròpi i coneix clarament el seu fi històric, acerta a expressar les condicions permanents de la vida i sap encontrar los mitjos oportuns i lligítims pera cumplir-les.

L'unitat pera l' progrés nacional existix, com a condició real, en totes les rasses que viuen en la Península. Sobre la política, la costum i el dret, está la terra, l'amor a la patria, i com a consecuença, l'armonia dels fets nacionals, obra per tots treballada i per tots sostenguda com natural en la nostra sanc, de sostindre lo que nos sosté, de alimentar lo que nos alimenta i de defendre lo que nos defén en els perillous moments d'intrusa invasió.

Negar la vida provincial es negar la evidència, aniquilar una fòrsa.

Menyspreuar la restauració de les lliteratures provincials, es menyspreuar l'història i desconèixer els seus servicis. Renunciar al millorament de la rassa, enaltint lo seu caràcter, es renunciar a influir en lo concèrt general, condenar-se a mòrt en vida.

Dins, pues, de l'unitat, dins lo progrés nacional, està l'unitat i lo progrés provincial, gran, hermós, ple de vida. Oblidar-lo es oblidar l'història, qu'es als pòbles lo que l'antropologia respècte als individus; podent-se dirigir a uns i a altres lo *nosce te ipsum* del oracle grèc. Es imposible, per altra part, que pòble que desconega la seua història, se comprenga a sí mateix. Viurà en perpètua infantesa, privat del alé tradicional, qu'es l'esperit de les societats; perque no saber la pròpia història es lo mateix que no tindren, es lo mateix que no haver existit.

LLUIS TRAMOYERES

Valencia, 1878.

Defengam lo nòstre

El Monastir del Puig

Tots nòstres lectors son testics de la incondicionalitat i entusiasme ab que hem cooperat a la hermosa festa patriòtica que 's prepara.

Desde un principi advertirem ya, tement-se que 'l proyectat aplec degenerara en atra classe de festa, qu'enteníem que ni se li devía donar ningún color polític ni 's devía recurrir may a les autoritats que 'n nòstra tèrra representen al Poder central. Creiem, i seguim creent, que l'aplec al Puig devía constituir uua vigorosa protèsta, no acte ningú de sumissió que permitira presentar-nos a Espanya en amigable consòrci ab aquells a que tant i ab tanta raó vituperem per lo que pera nosatros representen.

Aixina, pues, diguérem en el número 11 de PATRIA NÓVA, corresponent al dia 15 del mes passat:

«Per més que molt fiem de la recititut i desinterés de les persones que formen estes comissions, nos hem de permetre fer remarcar dos punts importantíssims a nòstre humil entendre. Primer: que tot este moviment no té ni pòt tindre caràcter algú polític ni representar preferència o crítica pera ningú, que 's tan sòls un

esclat de ver patriotisme al que tots, TOTS devem cooperar responent tan sòls a la sang valenciana que 'ns vivifica; i según: qu'entenem que *per a res deurán barrejar-se en este assumpte ninguna d'aquelles autoritats centralistes que representen nòstra roina i son, per tant, culpables de tot lo que ara pretenem anar subsanant.*»

Además, en una de les Juntas que precediren a la formació de les actuals comissions, eixecutiva i de propaganda, també ho férem constar degudament.

Després de tot assò, una comissió formada per uns cuants senyors dels que integren la eixecutiva, fa uns cuants dies visitaren i convidaren al aplec a les autoritats en cuestió.

¿Es un aplec, pues, lo que 's pretenia fer, o es tan sòls una prossesó cívica? Podien haver-ho advertit desde 'l primer instant.

¿Es que no s'enrecordaven de nòstres observacions, o es que se creu que nosatros no més parlem per parlar i lo que hui escrivim ho borrem demà? No sabem en quin cas dels dos quedariem més malparats.

Consecuents en nòstres afirmacions, oficialment, no podem concurrir a la festa, a la cual, per lo que de patriòtic puga tindre, entenem deuen

prestar tota ajuda i entusiasme els valenciàns.

Nosatros, com representants de la més radical tendència dins del valencianisme, som partidaris d'exigir a l'Estat quant se necessita pera la restauració de tan admirable i sagrat monument, per mig de nòstres representants en Corts, com es de lley i rigor, no captar-ho agarrant-se als faldóns dels centralistes i valentse de baixes politiquerías, o siga aprofitant la corrupció que nos esfonsa i degenera. ¿Que nòstres representants en Corts no feen res, o uns trevallaven i atres no? Millor; entonces voria el pòble valencià qui son aquells que l'enganyen, i aniríem creant ideals fòrts i sans i llevant caretes als traïdors.

De tots mòdos, lo essencial de tot es salvar el monastir del Puig; este es el punt de mira que deu tindre tot bòn valencià i en assò posarem tota nòstra atenció i nòstre més decidit esfòrs. ¿Que de la forma que 's pretén fer, tal vòlta se conseguisca algo? No ens sabria mal; pero opinem que, desgraciadament, no será aixina: may hem oit dir que se domen les fieres donant-los bescuitets de llengüeta i fent-los reverències.

El temps dirá.

Vèrsos de Patria

CRIT HEROIC

Vixca Valencia, la Mare volguda,
pèrla del cèptre del Conqueridor...
Vixca Valencia creuada ab les glòries
qu' En Jaume 'ns doná blandint lo penó.

Siga la Patria nació resurgenta,
rebut els furs que Felip ens robá;
guèrra hem de fer fins obtindre 'l tressor
sagrat i gloriós de la Llibertat.

Tenda hem d'alsar fins en Penyagolosa,
fent l'atalaya que observe 'l lluitar,
i ella ha de ser com corona de glòria
en el sacrifici enorme i gegant.

Ya lluiten per tú, oh Patria Valencia,
còrs femenils, que si brollen amor,
òdi africá recorrent va ses venes
al centralisme malaint per bort.

CARME B. MONSERRAT

Ciutat de Valencia, 1915.

Amparo Guillén

Amparo Guillén, la primera actriu valenciana, i tal vòlta de les espanyòles, ha mòrt.

Sens sa modèstia excessiva, eixa virtut tan característica de les dònies valencianes, no cap dupte que la crítica tota aixina lu hamera proclamat.

Sos èxits més clamorosos els obtingué interpretant el personaje simbòlic de Leocadia, en *La Duda*, de Echegaray, i en aquell atre de la vella supersticiosa, la Mena, del drama de costums asturians *La Ñeña*, de Frederic Oliver.

Pero no per això deixarán els públics, al recordarla, d'expressar son entusiasme per aquelles creacions vives de la protagonista de *La Pecadora*, de Guimerà; de la Donya Constança de *La Campana de la Almudaina*, de la Isabel de *Los Amantes de Teruel*, de la Silvia de *Los intereses creados*, i tantes atres en que rallà a una altaria per ninguna altra actriu superada.

A bon segur que sense l'indiferència dels valenciàns per ses còses i sent una realitat el alt teatre valencià hamera segut pera Valencia lo que la Xirgu pera Catalunya i la Guerrero pera Castella, es a dir, l'actriu nacional valenciana, nostra Amparo.

A son espòs el notable actor i entusiaste valencianiste Jaume Rivelles i a sos fills, enviem nostre més sentit condòl.

Atre triomf dels artistes valenciàns

La exposició de fotografies

Cuan encara está en la memòria de tots el gran èxit alcansat per els pintors i escultors valenciàns, en la exposició general que anyalment se celebra en Madrit, un atre triomf sorollós ha segut conseguit per els artistes de la nostra terra.

I ha segut en Madrit també, en brava i noble lluita a través de tota recomanació i influència, com es sabut que allí 's fa tot.

En la exposició de fotografies celebrada per el Círcul de Belles Arts, han segut els valenciàns senyors En Francesc Gimeno, En Robèrt Moret Sala, En Vicent Martínez Sanz, En

Juli Derrey i En Jacob Nevot, els que han obtingut les més altes recomenses.

Gran joia ens dona tindre l'honor d'insertar els nòms d'estos esclerits artistes, a quins de tot còr felicitem, que han portat fins la *coronada villa* el nòm de Valencia i la may desmentida fama de nòstres Arts.

No podem manco que fer constar la satisfacció qu'hem experimentat al enterar-nos dels lemes que han portat dos de les òbres premiades, les dels senyors Gimeno i Derrey, i que son els de PATRIA NOVA i SENYERA, respectivament.

Nòstres més sinceres i entusiastes lloances a estos artistes que 'n el instant de solitud en que la flama del gèni se convertix en obra mestra, material i tangible, no s'oblidaren de la Patria Valenciana i tingueren inoblidables i acaronadors recòrts pera nostra invicta ensenya i este humil semanari nostre.

¡Ajuntem-se tots i fem Patria, germans!

I cuan Valencia siga rica i plena, cuan alcanse tota la grandesa que li correspon, podrem ser més justs ab estos artistes que 'ns donen glòria i fama; podrem cridar al qu'emigra porque assí no té prou espay... y podrem pagar millor el sacrifici i la grandesa dels que res preferixen, a no iixir may de la terra valenciana.

EN BURRIANA

Gran festa patriòtica

El dia 29 del passat mes de Maig, va tindre lloc en esta ciutat una de les més belles festes que pòden celebrar-se i de que, desgraciadament, tan mancats estem en lo Reine Valencià.

Fon la solemne bendició de la nova Senyera—glòria de la nostra prou alabada Patria—pera 'l nostre Magnífic Ajuntament.

Dita bandera es còpia exacta de la que 'ns deixà el dia de la reconquesta lo nostre Rei En Jaume I. Es de riquíssima seda, i les quatre barres sagnantes naixen del blau camp que també 's concedí a esta ciutat, en el que 's destaquen enlluernadores les tres corones d'òr; l'asta finix en lo alt ostentant la corona del marquesat i un rat-penat.

El grandió moment de la bendició fon una demostració esplendent de que 'n Burriana encara queda pa-

triotisme i de qu' es un camp ben abonat pera la creuada valenciana que ab tant d'encoratjament sostenim i sostindrem fins conseguir la victòria.

Al acte de la bendició assistí el Ajuntament en corporació i també 'l cléro, que fon invitat al efecte. Ans de beneir-la, lo senyor retor En Salvador Domingo, pronunciá un entusiaste discurs patriòtic, acabant per dir al pòble, que omplia de gom a gom l'espayosa esglesia, que aquella senyera representava la que 'ns deixà lo Rei En Jaume, i que havia que defensar-la fins que per dins de nòstres venes correuera una gota de sanc.

Les campanes foren llansades al vol al mateix temps que la banda municipal comensá a tocar la «Marxa de la Ciutat», i el pòble esclatá en grans aplaudiments cuan, després de trasladada la gloriosa ensenya, fon exposada en els balcóns del nostre Ajuntament.

I un crit de ¡Vixca Burriana lliure! s'escapá de mon còr, febrós de joia per la renaixensa que veia risclixar.

VICENT PLA MONSONÍS

CONCURS

de himnes nacionals valenciàns

PRÈMI HUGUET

PATRIA NÒVA crida a tots els poetes valenciàns a un Certam de himnes nacionals que 's regirá per les següents

BASES

1.ª Se donará un prèmi de cent pessetes als vèrsos més patriòtics i inspirats que millor s'adaptan pera un himne valencià.

2.ª Els treballs deurán ser escrits rònegament en valencià i els autors que concurreixen haurán de haver naixcut en lo Reine Valencià.

3.ª Tot treball, ab tituli lema i sense indicació de nòm de l'autor ni plica alguna adjunta, podrá ser dirigit a nòm del Director de PATRIA NÒVA, al kiòsc de San Martí en Valencia, fins les nou de 'la nit del dia 20 de Juny de 1915.

4.ª Els nòms dels senyors que formarán el Jurat no se coneixerán que no 's fassa pública l'acta en que se concedisca el prèmi. Seguidament l'autor deurá enviar, ab la mateixa direcció indicada en la base tercera,

un duplicat del treball premiat ab la seua firma.

5.ª Tot treball que se recomane quedarà fòra de concurs.

Apenes se prèmie la lletra per el expresat concurs, s' en convocarà a un atre de músics, a base dels vèrsos elegits, i donant com premi les restantes cent cinquanta pessetes de les ofèrtes per En Gaetà Huguet.

Conferència per En Robert Blanquer.—El passat dumege, a les deu de la nit, va tindre llòc en el Círcul de Belles Arts l' anunciada conferència sobre «Valencianisme», a càrrec del jove i entusiaste nacionaliste valencià senyor Blanquer, president de la Joventut Valencianista de Barcelona.

La presentació del conferenciant va estar encomanada al inspirat poeta En Ramón A. Cabrelles, pronunciant breus i bellisimes paraules de un pur i enlairat patriotisme, que foren acullides ab una espontànea salva d' aplaudiments.

Comensà el senyor Blanquer donant les gracies al Círcul i fent constar la salutació que 'ls valenciàns residents en Barcelona enviaven per sa mediació als valencianistes de nostra ciutat.

S' ocupà després dels més grans problemes de l' actualitat, senyalant atinades orientacions respecte als asunts de notariats i secretaries, les Mancomunitats, zones neutrals, tractes ab el Poder central, relacions ab els actuals partits polítics; de la nòva orientació iniciada en Espanya sobre 'l partit irredentiste; nostra situació davant la guerra europea, mostrant-se partidari de la més estricta neutralitat i fent oportunes deduccions.

Tractà també del feminisme, cuestió que no deuen oblidar els nacionalistes valenciàns, i se referí també al idioma, fent constar que 'n este punt capital deu presidir la més absoluta intransigència, ya que 'l falsetjament del llenguatge porta en sí tota relaxació i com consecuença la mòrt del esperit patriòtic.

Al terminar, la distinguida concurrència que omplia el elegant saló d' actes del Círcul de Belles Arts, premià ab grans aplaudiments la notable llabor del senyor Blanquer.

El día 29 del corrent mes de Juny se cumplixen 208 anys que 'n el "Real Sitio del Buen Retiro", firmá el malait Felip V el decret abolint nostres drets, entre 'lls el us de nostre idioma.

Pera commemorar tan funesta data, PATRIA NOVA prepara un gran número extraordinari, ab dibuixos de notables artistes i articles dels més notables escriptors de la terra. Oportunament donarem més detalls a nostres lectors.

Consells i advertències

Bòna pròva de que 'l pòble valencià—eixe pòble nostre gran i noble—guarda en son còr tota la tristesa i dolor per les llibertats perdudes, es el refrá que a cada pas s' escolta en tot lo Reine, fins en nostra mateixa ciutat, tan minada per el venenós corcò del centralisme.

Cuan el mal ve d' Almansa a tots alcanza—se òu dir molt asovint.

També sòl dir-se cuant una família o persona tenen una gran pèrdua o desgracia:

Més se perqué 'n Almansa.

Sabut es que al ser vensuts els valenciàns en la batalla d' Almansa, pasàrem a ser vasalls d' aquell abort del infèrn que 's digué Felip V, el cual, al pòc temps, firmava son odiós decret abolint nostres furs i llibertats i el us oficial de nostre idioma.

Com se veu, encara no hu ha oblidat el pòble valencià; es assó una viventa i afalagadora senyal de patriotisme.

Sobre 'l teatre valencià.

L' atre dia a Barcelona, En Pere Corominas, en una conferència que donà en el Saló Catalunya, estudiant les cuestions relacionades ab la construcció d' un teatre municipal, digué que 'n dit teatre devien també tindre cabuda les òbres de les regions germanes Valencia i Mallorca.

Agraim el bòn recòrt i molt celebrariem que lo que 's pretén fora ben pronte una bella realitat, havent un tan afalagador motiu pera que s' estrenyiren cada vòlta més els llasos que 'ns unixen als tres pòbles germans.

DIÁLECS AL VOL

L' atre dia estava de visita una senyora d' estes que s' empenyen en parlar *con castellano* per ser més fines. I digué una de les vòltes, entre atres *espardeñyes* de manco importancia:

—Yo de esa mujer no le diré más que una cosa, y que a Dios no sea retrète...

Clar; com ella sabia que 'n valencià se diu «a Deu no siga retrèt», feu la traducció com millor pogué de moment i l' ixqué la frase ún pòc desigual i inadecuada.

Com comprendrà el lector, la carcallà dels que la escoltaven fon de les que formen época. ¿Li quedarán encara ganes a esta senyora de parlar *con castellano*... i de fer riure tan tontament?

Correspondència

V. P. M.—Burriana.—Com vorà, publiquem el treball que 'ns ha enviat. Gracies per les sosteripcions. Trevalen que 'l triòmf es nostre; no hi ha ideal de tanta puresa, veritat i germanor com es el que 'ns anima. Queda vosté nomenat corresposal literari en eixa ciutat; ara a vore els *drapets bruts* que la política centralista de per ahí no deixarà de tindre amagats. En cuant a lo que 'ns demana sobre normes ortogràfiques i estatuts, vorem de complaure 'l només pugam.

J. B. V.—Castelló.—Rebuts els vèrsos que s' ha servit enviar-nos per mediació dels amics senyors A. i C. I. Nos agraden molt i farem per publicar-los, si ens autorisa a modificar un pòc el primer vèrs de la primera i tercera estròfa, que creem no convé publicar tal i conforme vosté 'ls pòsa.

M. A. G.—Alacant.—Te vosté en descúvert el segón trimestre que ya ha comensat; el primer ignorem si l' haurà vosté satisfet als nostres companys d' eixa ciutat, a quins hem enviat els rebuts.

Na M. de L.—Valencia.—Rebut son article, que s' insertarà en el número vinent. Admirats de son entusiasme i patriotisme; per lo que sabem, es vosté de les glorioses precursoras en patries renaixentes... ¡Beneits sien els nòms de dónes tan dignes d' eixemple!... B. V. P.

A. P. U.—Valencia.—En nostre poder l' article, que insertarem lo aváns posible.

Tip. EXCELSIOR.—Guillem de Castro, 151.

Dr. Espinosa Ventura Medicina i Cirugía general

Carnicers, 1
VALENCIA

Chapa, 44
- GRAU -

Biblioteca Valencia

Publicació d' òbres en nostra llengua
: d' obres valencianes i extrangeres :

Preu de sotscripció: 4 pessetes trimestre,
" " ab obció a rebre tres òbres " "

Dirigirs a En Josep Blanquer.—Casador 4 1.er
" " " " BARCELONA " " " "

- - - CALSAT - - - - RIERA -

Carrer de Lauria, 5.-Valencia

Fosfo-Fito-Kola-Aliño

Novíssima medicació fosforada. Fósforo orgànic de les llavors del cereals i Anou de Kola granulades. Poderós tònic reconstituyents. De positius resultats en l'anèmia, tuberculòsis, escrofulisme, raquitisme, inapetència i en les conyalescències. RECOMANAT PER LA CLASE MÉDICA.

De venda en les principals farmacies i drogueries d'Espanya.

Botella gran, 5 pesetes. Botella petita, 2'75

Pera demandes al per major: Farmacia de la Viuda del Doctor Aliño, plassa del Mercat, 52.—VALENCIA.

La Floresta **Fábrica de flòrs artificials**
:: Eduart Arnal ::

Saragossa, 16.-VALENCIA

Pera Ombres, Palmitos, Boquilles, Bastóns i
articles pera regals

La casa Bruguera

San Vicent, 41, front al carrer San Ferrán
— VALENCIA —

Fumeu l'incomparable Paper Mefisto

: Fábrica de Conserves Vegetals :

ALFREDO J. MORGAN I COMPANYIA

GANDIA

Especialitat en tomata, pimentó, pèsols, sanfaina, bresquilla, albercòc, raim, etc.

Pera pedidos: Manuel Coll, carrer de la Corona, 15.-Valencia

Tintorería SOTO

Avinguda del Pòrt, núm. 38

:: Teléfono núm. 958 ::

:: :: VALENCIA :: ::

Kiòsc de San Martí

× × × × VALENCIA × × × ×

Venda de tota classe de periòdics, semanaris

□ □ □ □ □ □ □ □ y revistes □ □ □ □ □ □ □ □

Especialitat en periòdics regionalistes

El Depuratiu vegetal de Fuster

es un remey efícas pera les enfermetats dels ulls, del estomac, dolors reumáticos, neurastènia, asma, enfermetats secretes de la dona, sífilis, venéreo, hèrpes i demés que tinguen per orige la existència en la sang de toxines i àcid URIC, perquè 'l DEPURATIU VEGETAL FUSTER expulsa i obliga a ixir ab la suor i l'orina totes les dites impureses.